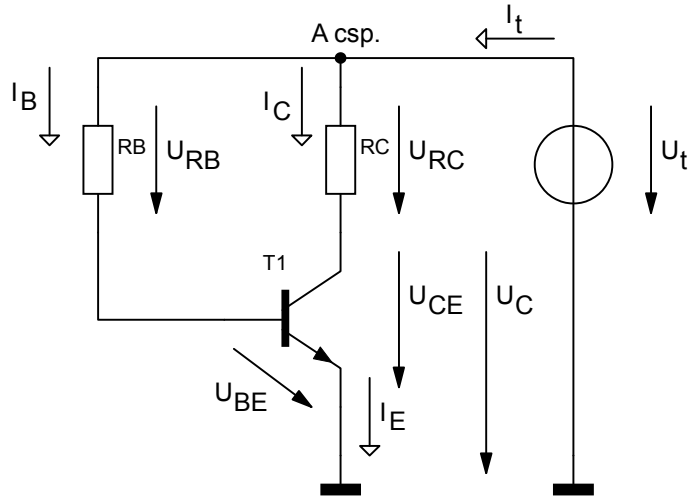

A bipoláris tranzisztor közös emitteres munkapontbeállítása bázisellenállás alkalmazásával oldható meg a legegyszerűbben. Eme ellenállás mellett már csak egy munkaellenállásra van szükség és kész is a fokozat, ahogy azt az 1. ábra mutatja.

A munkapontbeállítás első lépéseként írjuk fel a kapcsolási rajz alapján a hurok-, illetve csomóponti egyenleteket, valamint a fontosabb összefüggéseket!

1. ábra

A bemeneti oldalon a következő hurokegyenlet adódik: $U_{RB} + U_{BE} - U_t = 0$, ebből: $U_t = U_{RB} + U_{BE}$

A kimeneti oldalra felírható hurokegyenlet ekképp alakul: $U_{RC} + U_{CE} - U_t = 0$, melyből $U_t = U_{RC} + U_{CE}$. Mivel ebben a kapcsolásban $U_{CE} = U_C$, ezért $U_t = U_{RC} + U_C$ egyenlet is felismerhető.

Két csomóponti egyenlet is felírható:

- Az egyik a „A” csomópontra. Az „A” csomópontba a főági (tápáram) folyik be és a bázisáram, valamint a kollektoráram folyik ki: $I_t - I_B - I_C = 0$, ebből: $I_t = I_B + I_C$;
- A másik pedig a tranzisztorra. A tranzisztorba a kollektor- és a bázisáram folyik be és az emitteráram pedig kifolyik: $I_B + I_C - I_E = 0$, így: $I_B + I_C = I_E$, ahol $I_t = I_E$.

A tranzisztor egyenáramú áramerősítési tényezőjének ismeretében $\left(B = \frac{I_C}{I_B}\right)$ megkezdhető a munkapont számítása.

Feladat: Számítsuk ki a bázisellenállás, valamint a kollektorellenállás értékét a következő adatok ismeretében!

Kollektoráram: $I_C = 2 \text{ mA}$

Egyenáramú áramerősítési tényező: $B = 252$

Tápfeszültség: 12 V

Kollektorfeszültség: $U_C = \frac{U_t}{2}$ (fáltápfeszültség, a szimmetrikus kivezérelhetőség érdekében)

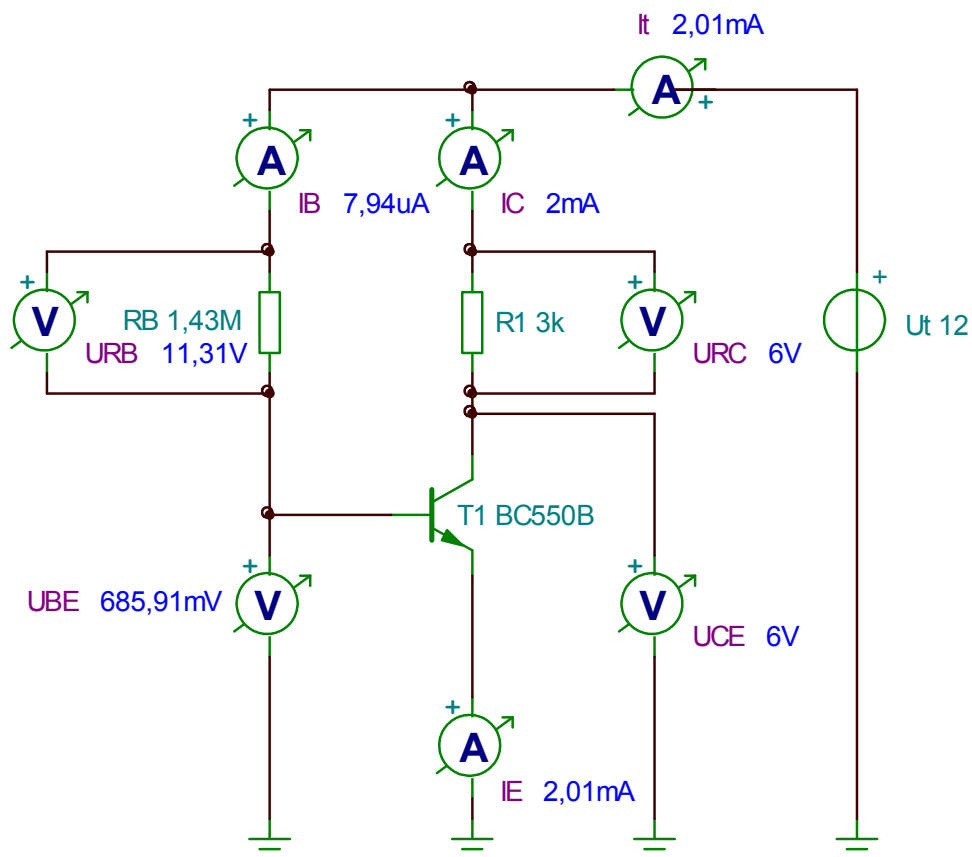
A tranzisztor nyitófeszültsége: 686 mV

Megoldás: (a számításokat mindig a kimeneti oldalon kezdjük!)

- Az $U_t = U_{RC} + U_C$ egyenletből számítsuk ki a kollektorellenálláson eső feszültséget!
 $U_{RC} = U_t + U_C = 12 \text{ V} - 6 \text{ V} = 6 \text{ V}$.

- Ennek ismeretében számolható a kollektorellenállás. Ismert a kollektorellenálláson eső feszültség, valamint a rajta átfolyó áramerősség értéke. Eszerint: $R_C = \frac{U_{RC}}{I_C} = \frac{6V}{2mA} = 3k\Omega$.
- A bázisáramot a kollektoráram, valamint az egyenáramú áramerősítési tényező segítségével tudjuk kiszámítani a $B = \frac{I_C}{I_B}$ összefüggésből: $I_B = \frac{I_C}{B} = \frac{2mA}{252} = 7,94\mu A$.
- A bázisellenállás értékének meghatározásához szükségünk van a rajta eső feszültség pontos értékére. Mivel $U_i = U_{RB} + U_{BE}$, ezért $U_{RB} = U_i - U_{BE} = 12V - 0,686V = 11,314V$.
- A bázisellenállás értéke a kapcsain mérhető feszültség és a rajta átfolyó áramerősség hányadosaként adódik, Ohm törvénye alapján: $R_B = \frac{U_{RB}}{I_B} = \frac{11,314V}{8\mu A} = 1,424M\Omega$.
- Utolsóként az emitteráram számítható: $I_E = I_C + I_B = 2mA + 7,94\mu A = 2,008mA$.

Feladat: A *TINA-TI* nevű szimulációs szoftver segítségével állítsa össze a 2. ábra szerinti áramkört! Indítsa el a szimulációt majd értékelje a látottakat!

2. ábra